

Čarobno Srebro

Od
3. decembra
v Kinodvoru.

Kinodvor. Kinobalon.
Moj kino je lahko Kinobalon.

Srečko Kosovel

ŠKRAT DOBROŠIN

MAJHEN ŠKRAT JE DOBROŠIN
ALI VELIK BOGATIN:
SKRINJO ZLATNIKOV IMA,
SKRBNNO ČUVA JIH DOMA;
A ČE PRIDEŠ IN GA PROSIŠ,
JIH DOBIŠ, DA KOMAJ NOSIŠ.

DA BI VEDEL, KJE DOMUJE,
KJE SKOPUŠKO JIH VARUJE,
ŠEL BI PROSIT GA VSAK ČAS
ZLATOV ZASE IN ZA VAS.

7+

Čarobno srebro Julenatt i Blåfjell

Roar Uthaug, Katarina Launing, Norveška, 2009, barvni, 83 min, celovečerni igrani, v norveščini s slovenskimi podnapisi, distribucija Demiurg. **Za otroke od 7. leta dalje, ob razlagi staršev tudi za mlajše.**

V globinah visoke modre gore je čarobno srebro, ki ga varujejo modri palčki. Že tisočletja skrbijo za to, da se izmenjavata dan in noč. Njihov kralj začenja izgubljeni vid in sluti, da bo moral svoj prestol kmalu predati naslednici, princesi Modri vrtnici. Ta se z očetovo boleznijo ne more sprijazniti in sklene, da bo poiskala zdravilo zanj. A najprej mora premagati velik strah – čeprav drugi palčki čez dan brezskrbno tekajo po snežnih pobočjih, se princesa boji oditi na plano, saj se gora, v kateri se skrivajo, ob mraku nepreklicno zapre. Ko ji uspe stopiti v zunanji svet, sreča mladega kralja rdečih palčkov in njegovo ljudstvo. Pripelje jih v Modro goro ter tako nehote ogrozi obstoj svojega ljudstva. Nekdo ukrade čaroben srebrni zaklad, na svetu zavladava večna noč. Bo princesi modrih palčkov in mlademu kralju Drengu uspelo združiti moči in rešiti svet teme?

Kinobalon je program za otroke in mlade v Kinodvoru. Z zbirko Kinobalon želimo otrokom približati vsebine filmov in njihov nastanek. Ob igri in branju bodo filmski junaki postali otrokovi prijatelji.

Dodatne informacije: Barbara Kelbl, Filmska vzgoja in program za otroke in mlade Kinobalon (vodja programa Petra Slatinšek), Kinodvor, Kolodvorska 13, 1000 Ljubljana, kinobalon@kinodvor.org, 01/239 22 19

Brezplačno parkiranje za obiskovalce Kinobalona

Slovenske železnice, SŽ ŽIP storitve, omogočajo brezplačno uporabo parkirnih mest obiskovalcem predstav Kinobalona na parkirišču ob Železniški postaji Ljubljana. Več informacij pri blagajni Kinodvora.

Kolofon | Čarobno srebro • Zbirka Kinobalon, 8. knjižica • Idejna zasnova: Barbara Kelbl • Uredila in pripravila: Alenka Veler • Čarobni svet filma: Barbara Kelbl, Bojan Bajsič • Škrati in palčki v slovenskem izročilu: dr. Monika Kropelj • Koliko škratovk, Kdo govori kaj, Škratje v Evropi: Nataša Bivic (naloge so bile prvič objavljene v reviji Ciciban, letniki 2002/2003, št. 1, 2006/2007, št. 12 in 2008/2009, št. 11/12) • Ilustracije: Zvonko Čoh • Jezikovni pregled: Mojca Hudolin • Slikovno gradivo: iz filma Čarobno srebro • Oblikoval: Andraž Filač • Založil: Javni zavod Kinodvor, 2010

Dejavnosti ob filmu

za družine in izobraževalne ustanove

Več informacij o dodatnih dejavnostih v Kinodvoru tudi na spletni strani www.kinodvor/kinobalon.org.

3. december, 17.00

Ena škratja neugnana

V čarobni svet filma nas bosta popeljala pripovedovalka oddaje **Za 2 groša fantazije** Radia Študent **Špela Frlic** s pravljico o škratih in **Eduardo Raon** z glasbeno spremljavo.

4. december, 16.30

Miklavževanje

Film bo z nami gledal tudi čisto pravi Miklavž! Le kaj se bo skrivalo v njegovi malhi?

od 17. do 19. decembra

Prijatelj in pol!

Film pripoveduje o moči prijateljstva. Povabi tudi ti v kino prijatelja ali prijateljico – film **Čarobno srebro** si lahko ogledata skupaj za polovično ceno vstopnice!

od 27. do 30. decembra, od 10.00 do 14.00

Novoletne počitnice v Kinobalonu

Preživite počitniško dopoldne v kinu. Ob 10. uri si ogledajte film **Čarobno srebro**, ob 12. uri pa se pridružite počitniški delavnici. *Prijave na kinobalon@kinodvor.org.*

27. 12. Škratji strip: Izdelali bomo kratek strip s prizori iz filma, ki so nam ostali v spominu. Stripovski trak lahko postane tudi škratovska kapa (z Dano Terzič, Kreativna šola/Atelje 2050). **28. 12. Igralski kotiček za mlade škrate:** Učimo se tehnik igranja in izražanja misli, čustev in domi-

šljije skozi improvizacijo (z Manco Dorrer). **29. 12. Delavnica animiranega filma – pikselacija:**

S triki in čarovnijo pikselacije bodo ljudje v našem filmu hodili po eni nogi, predmeti pa sami postopali naokrog in izginjali (z mentorji Društva za oživiljanje zgodbe 2 koluta). **30. 12. Čarobni lampijoni:** Lampijoni povezujejo temo s svetlobo, izdelajmo jih tudi mi (s čisto pravo čarovnico Kirado – Rado Kikelj).

31. december, 17.00

Silvestrsko srebro

Družinsko silvestrsko druženje v kinu! Po skupnem ogledu filma sledi sladko presenečenje ter kotiček za rajanje in izdelovanje pokrival, kakršna v filmu nosijo palčki.

Ogled filma za izobraževalne ustanove

Učence osnovnih šol vabimo k ogledu filma skozi vse šolsko leto ob dopoldnevih v okviru programa **Šolski Kinobalon**. Učiteljem je na voljo tudi **pedagoško gradivo**, ki prinaša več informacij o filmu ter ideje za pogovore in ustvarjanje v razredu in doma.

Dodatne informacije o projekcijah za šole:
kinobalon@kinodvor.org.

Dodatne informacije o projekcijah v drugih kinematografih po Sloveniji:
artkinomrezaslovenije@gmail.com.

Zanimivosti o filmu

- Zgodba filma **Čarobno srebro** je nastala po istoimenski televizijski nanizanki, ki je na programu norveške televizije NRK že skoraj deset let.
- Film je bil posnet v oklici kraja Voss na zahodu Norveške.
- Notranji prizori so bili posneti v studiu. Filmskim ustvarjalcem je uspelo prepričljivo pričarati zimsko vzdušje, igralcem pa je bilo na snemanju v prostorih, kjer je bila temperatura skoraj 40 stopinj Celzija, presneto vroče, saj so bili – kot se za film, ki se dogaja pozimi, spodobi – oblečeni v topla volnena oblačila. Zadnji dan snemanja se je celo zgodil manjši požar – a se je na koncu vse skupaj dobro izteklo.
- Viola Ane Andreassen Semb, ki igra princeso Modro vrtnico, je bila v času snemanja filma stara 14 let. Doma je v norveškem mestecu Horten in se je pred tem filmom že preizkusila v igrilstvu. Na snemanju je neizmerno uživala, čeprav je morala medtem tudi pridno delati za šolo. Želi si, da bi tudi v prihodnosti lahko delala v tem poklicu.
- Johan Lindgren Tinus je oživil lik kralja rdečih palčkov; ko so snemali film, je bil star 15 let. Prihaja iz kraja Drammen v bližini Osla. To je bila njegova prva igralska izkušnja, želi pa si nastopati v akcijskih filmih, čeprav mu je bila tudi vloga palčka Drenga všeč.
- Poleg otrok je v filmu moč videti še odlične norveške igralce, ki jih domače občinstvo dobro pozna.
- Režiser Roar Uthaug je pred tem filmom zaslovel z grozljivko Fritt Vilt (Hladen plen). Film **Čarobno srebro** je režiral ob pomoči svoje partnerke Katarine Launing. Njej gre zasluga, da so se otroci-igralci še posebej dobro odrezali.
- **Čarobno srebro** je bil na Norveškem najbolj gledan celovečerni film v letu 2009. Ustvarjalci imajo v načrtu še dve nadaljevanji. Več o filmu lahko preberete na uradni spletni strani www.blaanisse.no.

Čarobni svet filma

Tudi film je čarovnija prav posebne vrste. Negibne sličice, zapisane na filmskem traku, v filmu oživijo. Predmeti se začnejo premikati, ljudje se gibajo in govorijo. Kako ta filmska čarovnija nastane?

Na levi strani si lahko ogledaš del traku iz filma **Čarobno srebro**. Res le delček – en sam hipec, ki v filmu traja zgolj 1 sekundo. Za vsako tako sekundo filma je namreč potrebno na filmski trak odtisniti 24 sličic. Si lahko predstavljaš, koliko jih potrebujemo, če film traja 83 minut?

Na filmski trak so zapisane vse slikovne in zvočne informacije v filmu – vse, kar si videl in slišal, ko si bil v dvorani. Slika je na trak odtisnjena na enak način kot na fotografskem traku ali na diapozitivih. Sličice so velike kot blazinice na otroškem palcu. Pozorno jih opazuj: na vsaki od sličic se deklica le za kanček premakne, toda ko skupaj sestavimo 24 sličic, deklica skoči z okenske police in priteče do mize.

Zvočna sled na traku je videti kot tanka krivulja – poišči jo. Z uporabo svetlobe se zvočna sled spremeni v električno nihanje in to v zvok. Luknjice ob strani traku pa so narejene zato, da projektor lahko trak enakomerno premika.

Če hočemo film videti v kinodvorani, moramo filmski trak vstaviti v projektor. Projektor premika trak od sličice do sličice in ga osvetljuje – projicira na platno. V trenutku, ko sličica stoji, jo projektor osvetli z zelo močno belo svetlobo (50-krat močnejšo od navadnih, hišnih svetil). Ko gre svetloba

skozi trak, se obarva v odtenke, ki so na sličici. Nato tako obarvana potuje skozi lečo in ta jo razprši nad glavami gledalcev v dvorani vse do velikega belega platna v ospredju. Od tam se žarki kot od trampolina odbijejo do gledalcev, kjer za majhen delček sekunde ostanejo zarisani v notranjosti oči (na mrežnici).

Ko je čas za naslednjo sličico, mora projektor ustvariti temo, da se lahko trak na videz nevidno premakne na naslednjo sličico. V tem času je tudi v kinu tema in slika, zarisana v očeh, izgine. Toda brž jo zamenja nova sličica. Projektor jo spet osvetli in zgodba o obarvanem žarku se ponovi.

Magija filma nastaja v človeškem očesu. Oko med gledanjem zaznava samo svetlobo, teme pa ne. Seveda, če se sličice na njem dovolj hitro izmenjujejo. Če se na mrežnici v sekundi izmenja približno 50 sličic, teme med njimi ne zaznamo več. Vsaka posneta sličica je torej v kinu prikazana vsaj dvakrat, vmes pa se vsakič ponovi enako dolgo ali celo še daljše obdobje teme. A čas, ko je dvorana osvetljena z žarki, ki se odbijajo od platna, je čas, ko »gledamo« film. To je tista čarovnija, ki (skupaj z magijo naših oči) poskrbi, da se vedno znova vračamo v kino.

Kako nastane film in kdo vse pri tem sodeluje lahko izveste v Cicibanovi in Cicidojevi Cici Veseli šoli februarja 2011.

Škrati in palčki v slovenskem izročilu

V pravljicnem kraljestvu palčkov in škratov se življenje odvija po čarobnih zakonitostih. Mi jih seveda ne moremo videti kar tako, ljudje pa pripovedujejo, da se včasih vendarle prikazujejo, npr. v starih drevesnih panjih, rudnikih, močvirjih, ob rekah, pa tudi ob domačem ognjišču, v kovačiji ali v čevljarški delavnici, letajo celo po zraku in prinašajo denar skozi dimnik. Razširjeni so skoraj povsod po Evropi, če ne drugače pa kot vrtni palčki.

Palčki in škrati so majhne postave, niso dosti večji od palca ali travnate bilke, še posebej starejši škrati imajo starikav obraz, dolgo belo brado in rdečo koničasto kapico, zaradi katere jih po Goriškem imenujejo kapiči, na Primorskem pa škarifiči. Njihove hlače so živih barv, po navadi zelene ali rdeče. Na nogah imajo usnjene škorenjce, usnjen je tudi pas. Kakšne so škratice v slovenskem izročilu ni ohranjeno, zato pa vemo, da so mali škrati lahko zelo jokavi. Njihove mame jih včasih zamenjajo s človeškimi otroki. Priplazijo se k zibelki in izmaknejo dojenčka materi, ki dela na polju, v zibelko pa položijo svojega kričača. Vendar se pozneje vedno vrnejo ponj, saj se jim zasmili, ko se tako neusmiljeno joka, ker ga človeška mati noče hraniti in želi nazaj svojega otroka.

Ker se pogosto gibajo po temnih rovih in votlinah, nosijo s seboj modro ali zeleno lučko, ali pa se za njimi, posebej če letajo, vleče moder žarek. A škrat lahko privzame tudi druge podobe in se prikazuje kot črn maček, žaba, tele, konj ali ognjena luč.

Poznamo veliko vrst škratov, med njimi so gozdni škrati, ki čuvajo gozdove, divjad in gozdne zaklade; drevesni škrati, ki čuvajo drevesa in se zapodijo mimo dočemu v lase, da ga čisto skuštrajo, škratje hudobači strašijo mimo doče v temnih odmaknjenih krajih. Poznamo tudi hišne škrate, ki varujejo domačijo, in poljske škrate, ki pomagajo človeku pri poljedelskih opravilih ter za svoje delo pričakujejo za plačilo skodelico kaše. Ljudje pripovedujejo tudi o planinskih škratih, ki se zadržujejo okoli živine in včasih prestrašijo pastirje.

Najbolj razširjene zgodbe pri nas pa pripovedujejo o gorskih ali rudniških škratih, berkmandeljcih, ki živijo v skalnih votlinah, rudniških rovih in v bližini zlatih vrelcev, kjer kopljejo, precejajo ali talijo rudo.

Tudi pri nas torej gorski škratje živijo v osrčju gora, tako kot palčki v filmu **Čarobno srebro**. A slovenske zgodbe kraljestev škratov in palčkov ne opisujejo, omenjajo pa včasih njihovo skupnost, ki priskoči na pomoč, kadar se kakšen palček znajde v težavah.

V slovenskem izročilu skorajda ni razlike med palčki in škrati. Tudi palčki pogosto nastopajo v istih vlogah kot škrati in so prav tako dobri krojači, čevljarji in rudarji. Celu drage kamne obdelujejo ter jih hranijo skupaj z zlatom in srebrom v skritih podzemnih zakladih. Imajo pa bolj pravljicen značaj in ne strašijo ljudi tako kot škrati.

Palčki in škrati nastopajo v številnih pravljicah in povedkah, v nekaterih kot pomočniki mojstru krojačku, čevljarju ali kovaču, v drugih imajo pomembnejšo vlogo, na primer v pravljicah *Palček*, *Snegulčica in sedem palčkov* ter *Špicparkelj*. Če bi se radi s palčki igrali tudi vi, se jim lahko pridružite v njihovi igri vsako leto oktobra. Odpravite se v Deželo škratovo na Zagmajškovem vrhu pri Bukovski vasi nad Slovenj Gradcem. Tam lahko še poslušate pravljice in si pogrežete roke z vročim kostanjem.

PRAVO ZAPOREDJE

OPAŽUJ FOTOGRAFIJE. OŠTEVILČI JIH PO VRSTI, KOT SO SI SLEDILI PRIZORI V FILMU. PRIPOVEDUJ.

POVEŽI PRAVE SENCE

KOLIKO ŠKRATOVKI!

KAJ JE SKUPNEGA ŠKRATOVKAM V VSAKI VRSTI?
GLEJ ↔, ↕ IN ↗, ↘.

KDO GOVORI KAJ?

POVEŽI ŠKRATE S PRAVIMI OBLAČKI.

MOJE NAJLJUBŠE ROŽE SO MARJETICE.

GOZDNI ŠKRAT

NABRAL SEM POLN KOŠ MALIN, BOROVNIC IN ROBID.

HIŠNI ŠKRAT

VČASIH RAD KAJ POSTORIM PO HIŠI.

ŠKRAT S KMETIJE

VSAKO JUTRO NAHRANIM MALEGA UHCA.

VRTNI ŠKRAT

ŠKRATJE V EVROPI

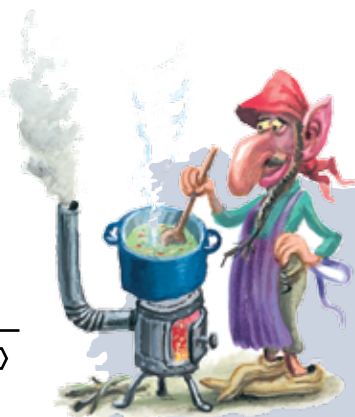
O ŠKRATIH POROČAJO ZANESLJIVI VIRI Z RAZLIČNIH KONCEV SVETA. POZANIMALI SMO SE, KAKO JIM REČEJO V VELIKI BRITANIJI, SKANDINAVIJI, RUSIJI, NEMČIJI IN ŠPANIJ. V LEGENDI POIŠČI USTREZNO ČRKO, PREPIŠI JO NA ČRTO IN POSKUSI PREBRATI NJIHOVA IMENA.

— — — — —
△ × ◊ * ▲

VELIKA BRITANIJA

— — — — —
▲ × ◆ × ◊

ŠPANIJA

— — — — —
× ♥ + + ▲

SKANDINAVIJA

RUSIJA

— — — — —
♥ ◊ * ◊ + ◊ ★

NEMČIJA

— — — — —
■ ● ▲ ◆ △

G	N	O	M	S	D	V	J	R	Z	W	E	A	I
△	×	◊	*	+	♥	+	★	◆	■	●	▲	◆	♥

Prvič objavljeno v Cicibanu. Zabavne naloge, v katerih nastopajo pravljici bitja, lahko rešujete tudi v letošnjem letniku revije.

Čarobno Srebro

Film je na sporedu od 3. decembra v Kinodvoru in drugih kinematografih Art kino mreže Slovenije. Preverite spored bližnjega kinematografa!

Kinodvor. Kinobalon.
www.kinodvor.org/kinobalon